

Список літератури

1. Дремова, Н. Б. Совершенствование педагогического мастерства преподавателя : [Курский государственный медицинский университет] [Текст] / Н. Б. Дремова // Высшее образование в России. – 2010. – № 1. – С. 117–120.
2. Карпенко, М. П. Проблемы управления качеством высшего образования [Текст] / М. П. Карпенко, В. Н. Фокина, А. В. Слива // Инновации в образовании. – 2010. – № 1. – С. 4–17.
3. Корнещук, В. В. Взаимное обучение как нетрадиционная форма организации обучения в высшей школе [Текст] / В. В. Корнещук // Науковий вісник КДПУ ім. К. Д. Ушинського : зб. наук. пр. – Одеса : ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 1998. – №8–9. – С. 62–65.
4. Мартинова, Р. Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов [Текст] / Р. Ю. Мартинова. – К. : Вища школа, 2004. – 456 с.
5. Нові технології навчання [Текст] : наук.-метод. збірник. – К. : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2000. – Вип. 25. – 212 с.
6. Оцінювання та вибір педагогічних інновацій: теоретико-практичний аспект [Текст] / за ред. Л. І. Даниленко. – К. : Логос, 2001. – 185 с.
7. Смирнова, М. І. Дидактичні умови підвищення мотивації вивчення іноземної мови студентами немовного ВНЗ [Текст] / М. І. Смирнова // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний університет". Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2009. – № 3(27), Ч. 2. – С. 224–228.

Отримано 30.03.2011. ХДУХТ, Харків.
© О.М. Муравйова, 2011.

УДК 81'33:81'25

О.М.Гриш, доц.
М.В. Кондратенко, викл

ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА, КОМП'ЮТЕРНИЙ ПЕРЕКЛАД

Розглянуто проблему стану розвитку науки ХХ ст., що характеризується зміцненням взаємодії гуманітарних, природничих і технічних дисциплін, що обумовлено досягненнями кібернетики, інформатики, семиотики, які внесли суттєві корективи у зміст і компетенцію низки наук.

Рассмотрены проблемы положения развития науки ХХ в., которые характеризуются укреплением взаимодействия гуманитарных, природных и технических дисциплин, что обусловлено достижениями кибернетики, информатики, семиотики, которые внесли существенные коррективы в содержание и компетенцию ряда наук.

This article is about the problems of the development of science of XX century, which are characterized strengthening of cooperation of humanitarian, natural, and technical disciplines, which is conditioned by the researches in the fields of cybernetics, informatics, semiotics, which brought valuable correctives into the contest and the competition of a range of sciences.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Прикладна лінгвістика традиційно пов'язана з різноманітними аспектами лінгвістичного забезпечення людської комунікації, які можна звести до єдиної проблеми оброблення інформації, що функціонує у суспільстві у вигляді текстів [5]. Це проблеми лінгводидактики мов, орфографії, транслітерування, перекладу, термінології, дешифрування тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комп'ютеризація інформаційної сфери стимулювала розвиток нового напрямку прикладної лінгвістики – комп'ютерного, до компетенції якого входить лінгвістичне забезпечення функціонування інформації в автоматизованих системах різних типів. У мовознавстві з'явився новий адресат – комп'ютер, якого треба навчати мов не за „людськими”, а за спеціальними словниками і граматиками, максимально формалізованими, написаними у вигляді алгоритмів [2]. Тільки сформувавши в штучному інтелекті комп'ютера знання природних мов, можна зробити з нього інтелектуального, набагато енергійнішого за людину партнера-помічника. В університетах усього світу понад 50 років успішно займаються вирішенням цього завдання.

Мета статті – визначити проблему стану розвитку науки ХХ ст., що характеризується зміцненням взаємодії гуманітарних, природничих і технічних дисциплін, що обумовлено досягненнями кібернетики, інформатики, семіотики, які внесли суттєві корективи у зміст і компетенцію низки наук.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні комп'ютер навчений здійснювати чимало трудомісткої роботи – укладати словники різних типів – орфографічні, перекладні, синонімів, антонімів, омонімів, перекладати стандартизовані тексти, створювати реферати, здійснювати коректорську і частково редакторську роботу, підтримувати масштабні бази даних для найрізноманітніших дослідницьких проектів. І це лише початок, перспективи тандему людина – комп'ютер грандіозні. Вирішення цих завдань не є тривіальним і шаблонним, види їх весь час змінюються під впливом динамічних комунікативних ситуацій „людина – людина”, „людина – ЕОМ”.

У 70-х роках учені зрозуміли, що вирішення багатьох

прикладних проблем не може бути суто лінгвістичним. Так виникла міжгалузєва дисципліна – моделювання знань, яка досліджує мислення, мовну та психічну поведінку людини [1]. Ця сфера дотична до низки наук – логіки лінгвістики, психології, математики, кібернетики. Такий синтез наукових інтересів, викликаний необхідністю створення автоматизованих систем штучного інтелекту, здатних підтримувати науково-дослідну роботу, видавати спеціалісту енциклопедичні знання та бібліографічні відомості, допомагати у створенні багатоаспектних, глибоко ешелонованих класифікацій матеріалу. Такого роду автоматизовані системи називаються базами знань, створенням яких займається також і комп'ютерна лінгвістика.

Сучасна комп'ютерна лінгвістика цілком визначила сферу своєї компетенції – це створення лінгвістичних процесорів для автоматизованих інтелектуальних систем.

Комп'ютерний переклад. Інтерес до машинного перекладу постійно зростає, практично прямо пропорційно росту обсягів інформації, яку доводиться читати іноземними мовами. Інтернет-сайти, електронна пошта, різні описи й інструкції – все це хотілося б перекладати швидко та якісно. Саме для вирішення цих завдань існують програми-перекладачі [4]. Тут доречно буде відзначити, що часто виникає плутанина, і перекладачем називають будь-яку програму, що дає переклад слів. Уточнимо, що система машинного перекладу перекладає весь текст, на відміну від електронних словників, які надають лише переклад окремих слів.

Про переклад за допомогою окремих програм уже написано чимало. Проте ми порівнюємо машинні перекладачі з погляду технології. Сьогодні у світі існують дві технології машинного перекладу: традиційна, на основі правил (*rule-based machine translation*) і статистична (*statistical-based machine translation*). Необхідно визначити переваги та недоліки цих технологій [3].

Технологія статистичного перекладу. Слово „статистичний” у назві технології відразу наводить на думку про те, що для отримання перекладу в системі застосовуються якісь математичні методи. Точніше сказати, весь принцип роботи заснований на статистичному обчисленні ймовірності того, що фрази з вихідного тексту співпадуть із фразами, які зберігаються в базі системи перекладу.

Для правильної роботи таких програм потрібна велика база текстів вихідною мовою і їхніми перекладами (база паралельних текстів), що програма аналізує за певними алгоритмами [3]. Потім програма обчислює найбільш імовірну послідовність слів вихідної мови, яку вона вважає найбільш відповідну перекладу вихідного тексту.

Перевагою статистичної технології є те, що вона в принципі не має потреби в спеціальних лінгвістичних алгоритмах. Як заявляють розроблювачі, за наявності зведення статистичних алгоритмів і достатньої бази паралельних текстів можна зробити систему перекладу з будь-якої мови.

Недоліком статистичного перекладу є те, що він не враховує граматичні правила. У результаті замість зв'язного тексту статистичний перекладач може видавати ніяк не погоджені слова.

Друга проблема полягає в тому, що такій системі необхідний доступ до дуже великої кількості паралельних текстів. По суті, чим більша база паралельних текстів, тим вище ймовірність знайти необхідний збіг. Очевидно, що практично єдиним (зате невичерпним) джерелом такої бази служить Інтернет [1]. Саме тому в порівняльних тестах по перекладу з арабського й китайського на англійську, проведеним Національним інститутом науки й технологій США в 2005 році, переміг онлайн-перекладач Google Translate.

Під перекладом за правилами ми будемо розуміти переклад з використанням лінгвістичних правил вхідної та вихідних мов. Ця технологія існує з початку 50-х років минулого століття й по праву може називатися традиційною. На зорі комп'ютерної ери не могло бути й мови не тільки про бази паралельних текстів, але й про машинні ресурси, достатніх для їхньої обробки. Тому протягом декількох десятиріч розвивалися тільки технології перекладу, засновані на лінгвістичних алгоритмах. За цією технологією працюють системи PROMT, Systran, Linguatex та ін. Оскільки нас цікавить переклад з іноземних мов на російську (адже поки що немає статистичної технології для української мови і не можна буде порівняти), візьмо систему PROMT 8.0 виробництва російської компанії ПРОМТ.

Висновки. У цій технології використовують лінгвістичні алгоритми. Спочатку система досліджує вхідний текст: виконує морфологічний аналіз слів у пропозиції (визначає рід, число, особу й інші морфологічні характеристики), потім синтаксичний аналіз (визначає члени пропозиції: підмет, присудок, додаток, обставини) і на заключному етапі виконує синтез пропозицій у перекладеному тексті.

Перевагою такої системи є її самодостатність: адже лінгвістичній програмі не потрібний доступ до баз паралельних текстів. Крім того, система налаштовується, що серйозно підвищує якість перекладу спеціалізованих текстів.

Недоліком цієї технології можна назвати те, що для підвищення якості перекладу потрібна дуже кропітка робота – адже для цього

потрібно не тільки розробляти нові алгоритми, але й поліпшувати раніше створені.

Отже, кожна із названих технологій має як свої переваги, так і недоліки. У перспективі можливе поєднання цих технологій для кращого перекладу.

Список літератури

1. Йокояма, О. Теория коммуникативной компетенции и проблематика порядка слов в русском языке [Текст] / О. Йокояма // *Вопр. Языкознания.* – 1992. – № 6. – С. 94–104.
2. *Коммуникативность в обучении современным языкам* [Текст]. – М. : Совет Европы Пресс, 1995. – 124 с.
3. Маслыко, Е. А. *Методика обучения иноязычному общению* [Текст] / Е. А. Маслыко. – Минск, : Вышэйшая школа, 1989. – 48 с.
4. Серова, Т. С. *Концепция языковой, речевой и коммуникативной подготовки специалиста в процессе инженерного образования* [Текст] / Т. С. Серова // *Компетентностный подход в современном образовании.* – М. ; Пермь : ПГТУ, 2004. – С. 78–94.
5. *Общеввропейские компетенции владения иностранным языком : Изучение, преподавание, оценка* [Текст]. – М. : МГЛУ, 2003. – 58 с.

Отримано 30.03.2011. ХДУХТ, Харків.

© О.М. Тріщ, М.В. Кондратенко, 2011.

УДК 81'243:811.11

І.В. Удовенко, канд. філол. наук, доц.

Л.А. Подворна, викл.

МІЖКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Розглянуто питання аналізу особливостей формування англомовної лексичної компетенції у студентів економічних спеціальностей у процесі підготовки до міжкультурної комунікації. Обґрунтовано доцільність та ефективність паралельного вивчення англійської мови та культури, а саме: оволодіння студентами мовним компонентом комунікативної компетенції з використанням країнознавчої та культурознавчої інформації в навчальному процесі.

Рассмотрен вопрос анализа особенностей формирования англоязычной лексической компетенции у студентов экономических